

КАК СТЯПАС СИ ОТМЪСТИЛ НА ГОСПОДАРЯ ЛИТОВСКА ПРИКАЗКА

Превод от руски: Светослав Минков, 1954

chitanka.info

Живял някога в един голям чифлик богат господар.

Всичко имал в изобилие. В конюшните — коне, в оборите — крави, в хамбарите — отбрано зърно. А нему все малко му се вижда. Много алчен и хитър бил тоя господар.

В пазарни дни той ставал на разсъмване, излизал на пътя и щом видел някой селянин да кара за продан вол или кон, веднага спирал нещастника и го питал:

— Хей, Юргис, продаваш ли тая котка?

Господарят наричал всички селяни Юргисовци, жените им — Магди, воловете — котки, а конете — плъхове. Такъв му бил навикът. Туй все още се търпяло, но бедата била там, че за вола или коня господарят давал малко повече, отколкото за котка или плъх. И все пак бедните Юргисовци и Магди му продавали добитъка си. Какво да правят? Ако не му го продадат — даром ще им го вземе.

Но ето че се намерил човек по-хитър от самия господар. Тоя човек се казвал Стяпас.

Веднъж Стяпас решил да продаде своя вол. Вързал го с въже за рогата и го повел към пазара. А господарят вече го чака. Изскочил иззад близките храсти, застанал насред пътя и рекъл на Стяпас:

— Хей, Юргис, продай ми твоята котка.

— Защо да не ти я продам? — отвърнал Стяпас. — Купи я. Само че при едно условие: котката — на теб, опашката — на мен.

— Ех, че глупак! — засмял се господарят. — Защо ти е опашка без котка?

— Това си е моя работа — рекъл Стяпас.

Господарят наброил на Стяпас няколко медни гроша, а Стяпас отрязал опашката на вола и си тръгнал.

През есента немотията пак притиснала Стяпас — с господарските грошове не могъл да живее дълго. Решил той да продаде коня си.

И ето, повел го по пътя, стигнал до предишното място и отново, сякаш изпод земята, пред него застанал господарят.

— Е, Юргис, ти ми продаде котката си, продай ми сега и своя плъх — казал господарят.

Почесал се Стяпас по тила и въздъхнал тежко.

— Няма какво! — рекъл. — Щом ще го продавам, по-добре да го продам на своя господар, отколкото на чужд човек.

Господарят напил в джоба си една-две изтъркани медни монети, хвърлил ги на Стяпас и вече дигнал крак да се качи на коня.

А Стяпас казал:

— Почакай, господарю, ти май забрави моето условие. Дай най-напред да отрежа опашката на плъха.

— Добре, отрежи я — засмял се господарят. — На мен и без опашка ще ми влезе в работа.

Стяпас отрязал опашката на коня и като се върнал у дома си, пъхнал я зад гредата на тавана, при волската опашка.

През зимата немотията още по-тежко налегнала Стяпас. Насякъл той брезови дърва, натоварил ги на шейната си и като се впрегнал в нея вместо кон, тръгнал да ги продава.

Но и тоя път Стяпас не стигнал до града. На същото онова място господарят го спрял. Застанал насред пътя и рекъл:

— Здравей, Юргис! Къде караш тая слама? Продай ми я. Ще има какво да подложат под краката на кравите.

Какво да прави бедният селянин? Продал Стяпас хубавите брезови дърва на такава цена, каквато дори за слама не дават.

След известно време господарят заболял. И колкото и лекари да идвали при него от града, нито един не му помогнал. Като узнал това, Стяпас си залепил черна брада, заел от съседа си най-хубавия кон и с вързоп под мишница потеглил към господарския чифлик.

Той се представил за лекар от далечна страна и влязъл в господарската къща. Жената на господаря посрещнала с радост прочутия лекар и го завела в спалнята. Лекарят прегледал езика на болния, почукал го по гърдите, попил корема му и заповядал да затоплят банята.

— Тежка болест е налегнала болния — рекъл той. — Само с гореща пара и със задморска мас ще може да се излекува.

Затоплили хубаво банята, пренесли в нея болния и го оставили насаме с лекаря. Лекарят го съблякъл, сложил го на дъсчената пейка, после извадил нещо от вързоба и като го пъхнал под носа на господаря, попитал:

— Познаваш ли какво е това?

— Волска опашка — отвърнал господарят.

— Тогава може би ще си спомниш и оная котка с волската опашка, която купи от Юргис? — рекъл Стяпас. И почнал да шиба

господаря с опашката.

— Спомних си — завикал господарят, — веднага си спомних!

— Добре, че си спомни. Сега навярно ще можеш да различиш и котката от вола, и Юргис от Стяпас — рекъл селянинът и като ударил на прощаване още няколко пъти господаря, избягал от банята.

А господарят заболял още по-тежко. Пъшкал, охкал, но не казал нито думица как го лекувал лекарят от далечните страни: срам го било.

След няколко дни Стяпас пак се явил в господарския чифлик. Тоя път той си залепил червена брада, сложил си сини очила, а на главата си навил парче шарен плат като турска чалма. Господарските слуги го посрещнали с почести. Този лекар вече е сигурно истински учен — чудноват на вид, литовски език не разбира, само със знаци се обяснява.

Завели задморския лекар при болния. Лекарят го прегледал от всички страни, почукал го отгук-оттам, погледнал в устата му и поклатил глава — много опасна болест е казва, мъчно ще се излекува. Той изгонил от стаята всички господарски слуги и им заповядал да не влизат вътре, колкото и силно да вика господарят.

И щом лекарят и болният останали сами, Стяпас измъкнал нещо изпод дрехата си, показал го на господаря и попитал:

— Познаваш ли какво е това?

— Конска опашка — отвърнал болният.

— А не е ли опашка на плъх? — рекъл Стяпас.

Господарят веднага се досетил каква е работата. Поискал да скочи и да завика, но Стяпас тъй го плеснал с конската опашка, че господарят загубил и ума, и дума. Шибя Стяпас господаря и нарежда:

— На ти сега да разбереш, че конят не е плъх! На ти сега да знаеш, че не бива да купуваш коне за счупен грош!

Като натупал хубавичко господаря, Стяпас му оставил за спомен конската опашка и си отишъл.

И тоя път господарят не казал нищо на слугите, само заповядал да не пускат вече при него никакви лекари.

Но Стяпас все пак надхитрил господаря. Нахлузил една шарена фуста, вързал на главата си кърпа, сложил на ушите си обици — същинска циганка.

Тъй се и явил в господарския чифлик. Отде ще се сети господарят! Той заповядал да пуснат циганката при него. Нека, мисли си, ми побаяе и поврачува, може пък да пропъди болестта.

Циганката погледнала болния в очите, духнала на дланите му, после поклатила глава и каза:

— Не съм свикнала, господарю, да врачувам между четири стени. Я най-добре да отидем в градината.

Посъвзел се някак господарят, надигнал се от леглото и тръгнал след циганката. А тя го завела в храстите, по-далеч от къщи, и изведнъж измъкнала изпод шала си една цепеница.

— Знаеш ли какво е това дърво? — попитала.

— Брезово — отвърнал господарят.

— Тогава може би ще си спомниш и за ония брезови дърва, които ти превърна в слама? — казал Стяпас и почнал да удря господаря по гърба с брезовата цепеница.

— Спомних си, спомних си! — завикал господарят.

— Е, сега вече ще знаеш, че дърва не се подлагат под краката на кравите — рекъл Стяпас и като захвърлил цепеницата в храстите, отишъл си у дома.

Цял месец господарят не се дигнал от леглото, а когато се поправил, не смеел вече да купува от селяните волове и коне за медни грошове.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.